

The State

(Part III)

රාජ්‍යය පිළිබඳ දේශපාලන සංකල්ප

රාජ්‍යය සහ ස්වාධීපත්‍යය

ස්වාධීපත්‍යය යන්නෙහි අදහස “උත්තරීතර” යන්න යි. ස්වාධීපත්‍යය බලය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ රාජ්‍යය සතු උත්තරීතර බලයකි.

මේ පදය පළමු වරට දේශපාලන විද්‍යා සාහිත්‍යයේ භාවිතයට ගනු ලැබුවේ පින් බොඩින් (Jean Bodin) විසින් ඔහු ස්වාධීපත්‍යය අර්ථකථනය කළේ නීතියෙන් සීමා නොවූ පුරවැසියන්, යටත් වැසියන් කෙරෙහි යෙදවිය හැකි රාජ්‍ය සතු උත්තරීතර බලය යනුවෙනි. ස්වාධීපති ධාරී සංස්ථාව වෙතත් කිසිදු සමානයකුට යටත් නොවේ.

මේ අනුව ස්වාධීපත්‍යයට පැතිකඩ දෙකක් තිබේ.

- I. අභ්‍යන්තර ස්වාධීපත්‍යය (Internal Sovereignty)
- II. බාහිර ස්වාධීපත්‍යය (External Sovereignty)

අභ්‍යන්තර ස්වාධීපත්‍යය යනු ඕනෑ ම නිදහස් රාජ්‍යයක් තම රාජ්‍යයෙහි ජීවත් වන තැනැත්තන්ගේ අවනත භාවය ලබා ගැනීමට නෛතික බලය සහිත බව ය.

බාහිර ස්වාධීපත්‍යය යනු වෙනත් කිසිදු ස්වාධීපති බලයකට එය යටත් නොවන බවයි. මේ අනුව ස්වාධීපති රාජ්‍යයකට තම විදේශ ප්‍රතිපත්තිය බලපෑම්වලින් තොර ව පවත්වා ගැනීමට හැකියාව තිබේ.

ස්වාධීපති බලය ස්ථාවර, සියල්ල වසා පැතිරෙන, නොබෙදිය හැකි, අන් සතු කළ නොහැකි, පැවරිය නොහැකි ඒකීය දෙයක් ලෙස සැලකේ.

ස්වාධීපත්‍ය බලය පිළිබඳ සංකල්පය සන්ධිස්ථානය හා ගෝලීයකරණ ක්‍රියාවලිය යටතේ බරපතළ අභියෝගයකට ලක් වී තිබේ. ජාතික රාජ්‍යයක් තුළ සිටින විවිධ ජන වාර්ගික කොටස් එක්සත් කිරීම සඳහා ස්වාධීපත්‍ය බලය බෙදා හැරීමේ හැමුරුවක් වර්ධනය වෙමින් පවතී.

තවත් අතකින්, ස්වාධීපත්‍ය බලය ගෝලීයකරණ ක්‍රියාවලිය මඟින් ද අභියෝගයකට ලක් ව තිබේ.

වර්තමානයේ ලෝකයේ පොදු ප්‍රතිපත්ති ජාතික මට්ටමේ ස්වාධීපත්‍ය ඒකක මඟින් නින්ද කරනවාට වඩා ප්‍රබලව උපරිජාතික (Super-National Organizations) සංවිධානවලින් තීරණය වේ.

ජාතික රාජ්‍යයන්ට දේශීය ව තීරණය ප්‍රතිපත්තිය හා අපරාධ යනු කුමක්දැ යි නම් ව තීරණය කළ හැකි ව තිබූ බැවින් එහි අභ්‍යන්තර ස්වාධීපත්‍යය වලංගු ව පවතී යැයි පිළිගැනිණි.

එහෙත් වර්තමාන ප්‍රාග්ධන ගලායාමත් සමඟ (Capital Flight) ඇති වූ වෙළෙඳාම නියාමනය කරන ලෝක වෙළෙඳ සංවිධානය වැනි ආයතන අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම්, නීති හා සම්ප්‍රදාය සහ අපරාධ යනු කුමක්දැ යි තීරණය කිරීමත් සමඟ ස්වාධීපත්‍යය ද අභියෝගයකට ලක් ව ඇත.

එබැවින් වර්තමාන ජාතික රාජ්‍ය යනු ලෝක පරිමාණ උපරි ජාතික ආයතනවලින් ගනු ලබන ප්‍රතිපත්ති දේශීය ව ක්‍රියාවට නගන ඒජන්තවරයකුගේ තත්ත්වයට පත් ව ඇති බවට තර්කයක් මතු ව තිබේ.

මේ පසුබිම තුළ ප්‍රබල රාජ්‍යයන්හි ස්වාධීපත්‍යය වර්ධනය වී දුබල රාජ්‍යයන්හි ස්වාධීපත්‍යය නාශ යෑමට ලක් ව ඇති බව යි.

රාජ්‍යය සහ පුරවැසියා

පුරවැසියා යන්නෙහි සරල අදහස “නගරයේ වසන්නා” යන්නයි. එහි වර්තමාන අර්ථය “රාජ්‍යයේ සාමාජිකයා” යන්න යි.

පුද්ගලයා නම් පොදු ජීවිතය සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගි වන ආකාරය අනුව “පුරවැසියා” යන්න තීරණය වේ.

ආර්ථිකව අනුව පුරවැසියා යනු රාජ්‍යයේ කාර්යභාරයට සක්‍රීය ව සම්බන්ධ වන තැනැත්තා ය.

මෙම අදහස ඔහු ඉදිරිපත් කළේ කුඩා ග්‍රීක නාගරික රාජ්‍යය යන පසුබිමෙහි ය.

නූතන සංකීර්ණ රාජ්‍ය ක්‍රමයේ දී ග්‍රීක නාගරික රාජ්‍යවල දී මෙන් පුරවැසියන්ට රාජ්‍ය පාලන කටයුතුවලට සෘජු ව සම්බන්ධ විය නොහැකි ය. එය ක්‍රියාත්මක වන්නේ ජනතා නියෝජිතයන් මාර්ගයෙනි.

නූතන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යවල නීති සම්පාදකයන් හා විධායකය ජනතා නියෝජිතයන් හෝ ජනතාවට වගකියන පුරවැසියන් හෝ වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ඉන් අදහස් වන්නේ පුරවැසියන් පොදු තීරණ ගැනීමට ජනතා නියෝජිතයන් මගින් සම්බන්ධ වන වගකිවයුතු නිලධාරීන් වන බව ය.

එහෙයින් රාජ්‍යයේ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පුරවැසියන්ගේ කාර්යභාරය නූතන රාජ්‍යයේ වෙනස් වීමිචලට අනුව හැඩ ගැන්වී ඇත.

වර්තමානයේ දී රාජ්‍යය හා පුරවැසියා අතර සම්බන්ධතාවේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ දෙකක් තිබේ.

- I. පුරවැසියන් භුක්ති විඳින දේශපාලන අයිතිවාසිකම්.
- II. පුරවැසියන්ගේ දේශපාලන වගකීම්.

ඒ අනුව පුරවැසියා යනු රාජ්‍යයේ සුභසාධනය හා අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳින රාජ්‍යයට ඒ වෙනුවෙන් අවනත භාවය දක්වන්නෙකි.

රාජ්‍යයක භූමිය තුළ ජීවත් වන්නාවූ පුරවැසි භාවය ප්‍රදානය කළ හැකි හා අනිමි කළ හැකි එක ම එක ආයතනය රාජ්‍ය යි. එහෙත් සැබෑ තත්ත්වය වන්නේ රාජ්‍යය පාලනය කරන අයට එය තීරණය කිරීමට හැකි වීම ය.

T.H. Marshall වැනි අය මේ සංකල්පයට “සමාජ පුරවැසි භාවය” යන්න එක් කර ඇත. ඒ අයට අනුව, රැකියාවක් කිරීමට, නිවසක් හිමි කරගැනීමට ඇති අයිතිය වැනි දෑ ද සමාජ පුරවැසි භාවය විසින් අර්ථ ගන්වනු ලබයි. මාෂල්ගේ මෙම ‘සමාජ පුරවැසි භාවය’ යන අදහස ‘ලිබරල් පුරවැසි භාවයට’ විකල්පයකි.

රාජ්‍යයට පුරවැසියා අවනත භාවය දැක්විය යුත්තේ ඇයි දැයි යන ප්‍රශ්නයට දේශපාලන චින්තකයන් විවිධ පිළිතුරු සපයා ඇත.

- ඇරිස්ටෝටල්ට අනුව රාජ්‍යයේ අවසාන අරමුණ සියලු පුරවැසියන්ගේ සුභසාධනය සහ යහපත් වූ ජීවිතයක් සලසා දීම ය. පුරවැසියාට සදාචාරාත්මක වශයෙන් උසස් වූ, සතුටු ජනක උත්තරීතර ජීවිතයක් රාජ්‍යය තුළ දී සැපයේ.
- සමාජ ගිවිසුම් න්‍යායට අනුව පුරවැසියා රාජ්‍ය බිහිකර ගැනීමත් සමඟ රාජ්‍යයට අවනත භාවය දැක්වීමට එකඟතා සම්මුතියක් ඇති කරගනී. ඒ වෙනුවෙන් රාජ්‍ය පුරවැසියාට ආරක්ෂාව හා සමාජ ආරක්ෂාව සපයයි.
- ලිබරල් වාදී න්‍යායට අනුව පුරවැසියාගේ ස්වාභාවික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කර දෙන්නේ රාජ්‍ය විසින් නිසා පුරවැසියා රාජ්‍යයට අවනත විය යුතු ය.
- රූසෝ දක්වා සිටි පරිදි රාජ්‍යය පොදු කැමැත්ත නියෝජනය කරන අතර එමඟින් නියෝජනය වන්නේ තමන්ගේම පොදු කැමැත්ත ය. එබැවින් පුරවැසියා රාජ්‍යයට අවනත විය යුතු ය.

රාජ්‍යය, ආණ්ඩුව සහ පාලන තන්ත්‍රය අතර සම්බන්ධතා හා වෙනස්කම්

ඕනෑම සමාජයක පවතින මූලික සහ කේන්ද්‍රීය දේශපාලන ආයතන වන්නේ රාජ්‍යය සහ ආණ්ඩුව යි.

සමාජයේ ඇති අනෙක් බොහෝ දේශපාලන ආයතන ප්‍රභවය ලබන්නේ ද රාජ්‍යය සහ ආණ්ඩුව වෙතිනි.

නිදසුන් :-

පාර්ලිමේන්තුව, කැබිනට් මණ්ඩලය, අධිකරණ, පළාත් පාලන ආයතන, සන්නද්ධ හමුදා , පොලිසිය , සිර ගෙවල්, පාසල්, විශ්ව විද්‍යාල, දෙපාර්තමේන්තු යනා දී වශයෙනි.

රාජ්‍යය සහ ආණ්ඩුව එකිනෙකට සම්බන්ධ ය. එහෙත් ඒ දෙක එකක් ම නොවේ. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමවල රාජ්‍යය යනු සාපේක්ෂ වශයෙන් දීර්ඝ කාලයක් ස්ථාවරව පවත්නා, සමාජයේ ඇති අතිමූලික දේශපාලනික සංවිධානය යි.

ආණ්ඩුවක් යනු, රාජ්‍යයේ කටයුතු සහ වගකීම් ඉටු කිරීම සඳහා මහජනතාව විසින් කෙටි කාලයකට බලය ලබා දෙනු ලබන සංවිධානයක් වේ.

පූර්ව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමවල මෙම වෙනස නොතිබුණි.

නිදසුන් :-

රාජාණ්ඩුවක් තුළ මහජනතාව තෝරාගත් ආණ්ඩුවක් නොතිබිණ අතර, රාජ්‍යය සහ ආණ්ඩුව අතර වෙන් කිරීමක් ද නොවිය. රජතුමා, රාජ්‍යය ද ආණ්ඩුව ද විය.

රාජ්‍යය සහ ආණ්ඩුව අතර ආයතනික වෙන් වීම, යුරෝපයේ වැඩිවසම් දේශපාලන ව්‍යුහය හා රාජාණ්ඩුව බිඳ වැටීමෙන් පසු බිහි වූ ලිබරල් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් විය.

රාජ්‍යය වහාම මහා ව සංවිධානය වූ, නිශ්චිත භෞමික ප්‍රදේශයකින් ද, දේශපාලන වශයෙන් සංවිධානය වී පුරවැසි ප්‍රජාවක් මත තම ආධිපත්‍යය සහ බලය පවත්වා ගැනීමේ අයිතියක් හා අධිකාරයක් ද සහිත දේශපාලන සංවිධානයක් වේ.

තම අධිකාරී බලය පවත්වාගෙන යාමට රාජ්‍යයට ඇති ආයතන අතුරෙන් ආණ්ඩුව, එක් ආයතනයක් පමණක් වේ.

රාජ්‍යයට ඇති මූලික නෛතික විධිහය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව වන අතර, රාජ්‍යයේ ස්වභාවය, ව්‍යුහය, ආයතනික සංයුතිය යන මේවා එමගින් තීරණය කරයි.

රාජ්‍යය තම අධිකාරී බලය ක්‍රියාත්මක කරන්නේ තමන් සතු ව්‍යවස්ථාදායකය, විධායකය අධිකරණය, සන්නද්ධ හමුදා සහ නිලබල තන්ත්‍රය පදනම් කරගෙන ය.

මෙහි දී ආණ්ඩුව ක්‍රියා කරන්නේ රාජ්‍යයේ බලතල ක්‍රියාත්මක කරන ප්‍රධානතම නියෝජිත ආයතනය හැටියට යි. නීති සම්පාදනය, සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම් , ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධතා පැවැත්වීම සහ අනෙකුත් රාජ්‍යයන් සමඟ සම්බන්ධතා පැවැත්වීම යන ඒවා රාජ්‍යය වෙනුවෙන් ආණ්ඩුවක් ඉටු කරගත යුතු ප්‍රධාන කාර්ය වේ.

ClassWork.LK

පාලන තන්ත්‍රය (Regime)

පාලන තන්ත්‍රය (Regime) යන සංකල්පය 'ආණ්ඩුව' යන්නට තරමක් සමාන වුවත්, එයට වෙනස් අර්ථයක් ඇත්තකි. ආණ්ඩුවක් යනු රාජ්‍යයේ කටයුතු කිරීම සඳහා මහජනතාව විසින් පත් කරනු ලබන ආයතනික ව්‍යුහය යැයි අපි ඉහත දී දැඩිවෙමු.

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රමයක් තුළ ආණ්ඩුවක් යනු පාර්ලිමේන්තුවේ බහුතරය හිමිව සිටින අගමැති සහ කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් නායකත්වය දෙනු ලබන ආයතනික ව්‍යුහය යි.

එක් එක් ආණ්ඩුවක් එහි මතවාද සමාජ පදනම් හා නායකත්වය සම්බන්ධ ව ඇති විශේෂතා පදනම් කොටගෙන එම ආණ්ඩුව හැඳින්වීමේ දී 'පාලන තන්ත්‍රය' (Regime) යන පදය භාවිත කෙරේ. උදාහරණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

ආණ්ඩුවේ නායකත්වය අනුව ආණ්ඩුවක් හැඳින්වීම -
රාජපක්ෂ පාලන තන්ත්‍රය, ජයවර්ධන පාලන තන්ත්‍රය,
ඉන්දිරා ගාන්ධි පාලන තන්ත්‍රය, ආදී වශයෙන්,

ආණ්ඩුවේ සංයුතිය ආශ්‍රිත ව ඇති වන පාලන තන්ත්‍රය -
හවුල්/සහාගත ආණ්ඩු තන්ත්‍රය (Coalition regime)

ආණ්ඩුවේ මතවාදී සංයුතිය ආශ්‍රිත ව - සුභසාධනවාදී
පාලන තන්ත්‍රය (Welfare regime), සමාජවාදී පාලන
තන්ත්‍රය (Socialist regime) අධිකාරවාදී පාලන තන්ත්‍රය
(authoritarian regime)

ClassWork.LK

ClassWork.LK